

Anti-pestprotocol 2018-2020

Stichting Klein College
Curaçao, augustus 2018

Anti-pestprotocol basisschool “Klein College” Curaçao	2
De pedagogische functie	3
Plagen of pesten?	6
Wat verstaan wij onder pesten?	6
Pesten en plagen, waar zit het verschil?	6
Kenmerken van de pester	7
Kenmerken van de gepeste	7
Signalen, die wijzen op pestgedrag	8
Activiteiten bij de vijf Partijen	9
Stap 1. Het voorkomen van pestgedrag via de zwijgende middengroep.	10
Stap 2. Hulp aan de pester	10
Stap 3. Professionaliseren van leerkrachten	10
Stap 4. Professionaliseren van ouders	10
Stap 5. Hulp aan het gepeste kind	11
Slotwoord	11
Bijlage 1: Mogelijke aanpak van de ruzies en pestgedrag in 4 stappen	12
Algemene spelregels:	13
Bijlage 2 - Online pesten	14

Anti-pestprotocol basisschool “Klein College” Curaçao

In dit protocol staat beschreven op welke wijze Klein College actief werkt aan het voorkomen en bespreekbaar maken van pestgedrag. Pesten kan in alle lagen van de samenleving voorkomen, zo ook op een basisschool. Het is de taak van de school en ouders/verzorgers om dit gedrag vroegtijdig te signaleren en samen met de betrokkenen op zoek te gaan naar constructieve en structurele oplossingen. Voor het opstellen van dit anti-pestprotocol is gebruik gemaakt van de opzet van de Verrekijker te Amstelveen en de richtlijnen van Stichting School en Veiligheid.

Onze school neemt een vrij centrale plaats in binnen de Nederlandstalige gemeenschap op Curaçao en wordt gekenmerkt door structuur, individuele aandacht, kleine klassen en kwaliteit.

Onze missie is een school waar ieder kind uniek is en zich uniek mag voelen, door voor ieder kind het juiste niveau en de juiste aanpak te vinden waarbij wij kinderen competent en autonoom willen maken met kennis van en nieuwsgierigheid voor de wereld om hen heen.

Visie:

In onze visie geven wij aan hoe wij ons onderwijs vorm willen geven. De beschreven uitgangspunten beschouwen wij als kwaliteitscriteria waaraan wij ons onderwijs in de komende periode willen toetsen.

Uitdagend

Ieder kind wordt uitgedaagd het beste uit zichzelf te halen. Onafhankelijk van het niveau van de leerling wordt er binnen de verschillende vakgebieden naar uitdaging en verdieping gezocht, waarbij wij op zoek gaan naar de talenten van ieder kind. Er worden doelen opgesteld voor elke leerling om het beste uit de leerling te kunnen halen. De resultaten worden nauwgezet bijgehouden in het leerlingvolgsysteem.

Nieuwsgierig

De nieuwsgierigheid van de kinderen wordt geprikkeld om ze te laten zien dat de wereld voor hen open ligt en er onbegrensde mogelijkheden zijn. Wij laten ze nieuwsgierig worden naar elkaar en de wereld om hen heen, omdat wij in een multiculturele samenleving wonen. De huidige methodes worden, waar mogelijk, aangepast aan de leefomgeving waar deze kinderen in leven.

Individu

Wij laten de kinderen ontwikkelen tot zelfstandige individuen die vertrouwen in zichzelf hebben, verantwoordelijkheid kunnen nemen, samenwerken, leren leuk vinden en uitdagingen niet uit de weg gaan. Kinderen op Klein College hebben respect voor zichzelf en voor elkaar.

Eigenwaarde

Eigenwaarde is van groot belang, als basis voor een optimale ontwikkeling. Kinderen hebben op Klein College het gevoel dat ze er mogen zijn en talenten hebben. Met een positief zelfbeeld ontwikkelen kinderen zich makkelijker op natuurlijke wijze.

Kracht

De school probeert een kind in zijn of haar kracht te zetten zodat het ruimte krijgt om zijn of haar talenten te ontdekken en een sterke persoonlijkheid te worden met geloof in zichzelf. De omgeving wordt ingezet om een ieder zich zo goed mogelijk te laten ontwikkelen.

UNIEK – Ieder kind is uniek en heeft talenten. Het is aan de school om deze talenten te helpen ontdekken en te helpen ontwikkelen. Middels kleine klassen en aandacht voor de individuele leerlingen kunnen de kinderen zich ontwikkelen volgens de normen en waarden die de school en de ouders/verzorgers uitdragen.

Wij werken fundamenteel en structureel aan de sociaal-emotionele en cognitieve ontwikkeling van de leerlingen. Tussen leerkracht en leerling is sprake van een pedagogische relatie. Door zelf een goed voorbeeld te geven, kunnen wij de sociaal-emotionele ontwikkeling van de leerlingen ondersteunen en begeleiden. Uitgangspunten in ons pedagogisch klimaat zijn daarbij: duidelijkheid, structuur, veiligheid en het ervaren van succes.

Door het consequent aandacht besteden aan het onderwerp pesten willen we pesten op onze school voorkomen. Hierbij is een actieve houding een vereiste. De actieve houding geven wij vorm door jaarlijks op de agenda de week tegen pesten te plaatsen en er aandacht aan te besteden. Dit protocol is onderdeel van het veiligheidsplan.

De pedagogische functie

De opvoeding van kinderen is in de eerste plaats de taak van de ouders / verzorgers. Zij verzorgen hun kind(eren), bieden geborgenheid en stimuleren in de groei naar volwassenheid. In de omgang komt de opvoeding tot uitdrukking in het pedagogisch handelen: de ouders beïnvloeden hun kind(eren) bewust én gericht met het doel bij te dragen aan de ontwikkeling. Eigen ervaringen en levensbeschouwing spelen daarin een grote rol: waarden en normen die men belangrijk vindt, wil men ook overdragen aan de kinderen.

Een groot gedeelte van de ontwikkeling van het kind wordt mede vormgegeven door het onderwijs. Ieder kind is hierbij uniek en ieder kind is een sociaal wezen. Wij hechten er belang aan dat kinderen zich ontwikkelen tot mondige, vrije en verantwoordelijke mensen die op een respectvolle manier met elkaar omgaan.

We vinden het daarom belangrijk dat zelfstandigheid bevorderd wordt, dat kinderen leren samenwerken en verantwoordelijkheid leren dragen. Voorwaarde hierbij is dat kinderen zich veilig en geborgen voelen op school.

De leerkracht is naast begeleider van het leerproces ook pedagoog. We streven daarom naar een goede, wederzijdse relatie tussen de leerkracht en het kind. We willen steeds oog hebben voor wat leeft bij het kind, voor zijn of haar mogelijkheden en beperkingen en spelen hierop in.

Wanneer een juist pedagogisch klimaat geschapen is, komt een kind toe aan het leren van attitudes die het kind helpen respectvol te leren leven met zichzelf en anderen.

We streven derhalve naar een pedagogisch klimaat met de volgende kenmerken:

Klein College biedt uitdagend openbaar onderwijs op hoog niveau, in een open pedagogisch klimaat en gericht op maatschappelijke betrokkenheid. In ons onderwijs gaan wij ervan uit dat er drie belangrijke behoeften van een leerling zijn:

1. competentie (ik kan het)
2. autonomie (ik kan het zelf)
3. relatie (samen met anderen kunnen leren en leven)

Hierbij staat centraal dat ieder kind uniek is en de kans krijgt zijn/haar talenten te leren kennen en te ontwikkelen. Wij stellen ons daarom actief op om de leerlingen met hun specifieke onderwijsbehoeften optimale ontwikkelingskansen te bieden door waar nodig zorg op maat aan te bieden.

Dit pedagogische klimaat vindt Klein College zeer belangrijk. Dat uit zich in aandacht voor normen en waarden die wij vanuit onze missie en visie belangrijk vinden. Wij vinden de sfeer waarin een kind moet opgroeien van groot belang om zo een volwaardig mens te worden. Wij stellen daarom een vriendelijk en veilig klimaat, met orde en regelmaat, op prijs. Pas als het kind zich veilig voelt, kan het zich ontwikkelen.

Om zoveel mogelijk aandacht te kunnen besteden aan dit Pedagogische klimaat hebben wij op Klein College een uitgebreid zorgteam. Deze bestaat uit de zorgcoördinator, een remedial teacher (tevens kindercoach) en een gedragsspecialist. Binnen dit zorgteam worden de lijnen uitgezet zoals deze voor verschillende situaties gewenst zijn.

Om deze toepasbaar te maken, hanteren we binnen onze school de volgende afspraken:

1. Ik behandel anderen, zoals ik zelf behandeld wil worden.
2. Ik ben vriendelijk en help waar ik kan.
3. Ik ben voorzichtig met spullen van mij zelf en die van iemand anders.
4. Wij stimuleren kinderen om samen te werken en zodoende van elkaar te leren.

De afspraken worden “vertaald “ naar het niveau van de kinderen en krijgen een plaats in elke klas van de peuterklas tot en met groep 8. Wij hopen dat van deze afspraken een preventieve werking uit gaat en zullen de kinderen, die zich niet aan de gemaakte afspraken houden, daarop aanspreken.

Uitgangspunten zijn:

- veiligheid en geborgenheid als basis
- aandacht voor het individu van het kind
- elkaar accepteren
- leren samenwerken
- leren zelfstandig te zijn
- duidelijke eisen met betrekking tot de omgang van leerlingen met elkaar en met volwassenen
- leren verantwoordelijkheid te nemen en te dragen
- positieve, hoge verwachtingen tonen als leerkracht

Binnen de school doen zich buitengewoon veel situaties voor, waarin kinderen zich heel kwetsbaar opstellen binnen de groep, of bijvoorbeeld tijdens het spelen op het plein. Situaties, die gemakkelijk kunnen leiden tot gevoelens van ontevredenheid, jaloezie en je achtergesteld of zelfs genegeerd voelen. Dergelijke situaties leiden gemakkelijk tot pestgedrag. Er wordt een slachtoffer

gezocht en gevonden. Er worden nog wat meelopers geronseld en de basis voor een (kort of langdurige) pestsituatie, met alle negatieve gevolgen van dien, is gelegd.

Pestgedrag is een niet te ontkennen fenomeen, dat zich de laatste jaren steeds meer voordoet bij zowel kinderen als bij volwassenen. Pestgedrag in en rondom onze school belemmert niet alleen de voortgang van het onderwijsleerproces, doordat veel tijd aan de oplossing van dergelijk gedrag moet worden besteed, maar doet ook absoluut inbreuk op onze visie, dat wij in onze school een veilige en kindvriendelijke onderwijsleeromgeving nastreven. Ook zijn wij van mening dat kinderen pas tot leren komen wanneer zij zich veilig en vertrouwd voelen.

Daarnaast stellen we ons de vraag hoe kinderen, die hun onzekerheid en frustraties door middel van pestgedrag uiten, en tot een vast gedragspatroon maken, later als volwassenen op een respectvolle manier met andere mensen in de maatschappij kunnen omgaan?

Met behulp van dit anti-pestprotocol willen wij het pestgedrag binnen onze school niet alleen aanpakken nadat een pestsituatie is gesignaleerd, maar ook pestgedrag voorkomen door dit gedrag met al zijn aspecten, gevolgen en de erbij horende partijen bestaande uit:

1. pester,
2. gepeste
3. zwijgende meerderheid, en de meeloper
4. ouders
5. leerkracht

bespreekbaar te maken.

Signalering

In alle groepen wordt voor de sociaal -emotionele ontwikkeling de signaleringslijst **ZIEN!** gebruikt. Met deze signaleringslijst kan een leerkracht risicofactoren op sociaal-emotioneel gebied signaleren en daar indien nodig een handlingsplan op maken en adviezen aan ouders meegeven. Sociale vaardigheden komen in de verschillende lesmethodes aan bod en daarnaast heeft de school in haar mediatheek materialen van onder andere Leefstijl en oefeningen voor het aanleren van executieve vaardigheden.

In dit protocol is een duidelijk plan van aanpak beschreven voor situaties waarin pestgedrag wordt gesignaleerd. In de bijlage zijn algemene omgangsregels en handreikingen voor gesprekken opgenomen. Bij de aanpak van gesignaleerd pestgedrag worden ook de ouders intensief betrokken, omdat pestgedrag zich niet alleen beperkt tot de school en omdat oorzaken van pestgedrag zeker niet alleen binnen de school, maar vaak ook buiten de school liggen.

Dit anti-pestprotocol is een middel om de volgende doelstellingen te bereiken:

- Het anti-pestprotocol vormt een plan van aanpak ten aanzien van: Het voorkomen van pestgedrag
- De leerkrachten kunnen het pestgedrag, tijdig, signaleren en onderkennen.
- Het remediëren/bespreekbaar maken en aanpakken van pestgedrag
- Een goede samenwerking tussen ouders en school om pestgedrag te voorkomen en om te buigen

In de bijlagen is een artikel opgenomen over online pesten en adviezen om dit te voorkomen. Omdat dit een vorm van pesten is die vaak niet zichtbaar is hebben we besloten deze als handreiking toe te voegen aan dit protocol.

Met dit anti-pestprotocol verwachten wij als leerkrachten van onze school, samen met de leerlingen en ouders een positieve en effectieve bijdrage te kunnen leveren aan het voorkomen en bestrijden van pestgedrag.

Plagen of pesten?

Wat verstaan wij onder pesten?

Het verschijnsel pesten is een zondebokfenomeen, dat inhoudt, dat leden van een groep om een bepaalde reden een soortgenoot mishandelen, zowel lichamelijk als geestelijk.

Pesten kent duidelijk andere kenmerken dan plagen. Uit een plaagsituatie kan echter heel gemakkelijk een pestsituatie voortvloeien.

Een duidelijk overzicht van de kenmerken van PLAGEN en PESTEN en de gevolgen van dit gedrag vormen een basis voor het signaleren van pestgedrag:

Pesten en plagen, waar zit het verschil?

PLAGEN

- Is onschuldig, en gebeurt onbezonnen en spontaan. Gaat soms gepaard met humor.
- Is van korte duur of gebeurt slechts tijdelijk.
- Speelt zich af tussen 'gelijken'
- Wie geplaagd wordt, ligt niet vast. De tegenpartijen wisselen keer op keer.
- Meestal één tegen één.
- Is meestal te verdragen of zelfs leuk maar kan ook kwetsend of agressief zijn.

GEVOLGEN

- Op het moment dat het gebeurt is het niet leuk, maar de pijn gaat snel over.
- De vroegere relaties worden vlug weer hersteld. De ruzie of het conflict wordt spoedig bijgelegd.
- Men blijft opgenomen in de groep.
- De groep lijdt er niet echt onder.

PESTEN

- Gebeurt berekenend (men weet meestal vooraf wie, hoe en wanneer men gaat pesten). Men wil bewust iemand kwetsen of kleineren.
- Gebeurt herhaaldelijk, systematisch en langdurig (stopt niet vanzelf en na korte tijd).
- Ongelijke strijd. De onmachtsgedvoelens van de gepeste staan tegenover de machtsgevoelens van de pester.
- De pester heeft geen positieve bedoelingen en wil pijn doen, vernielen of kwetsen.

- Meestal een groep (pester en meelopers) tegenover één geïsoleerd slachtoffer.
- Er bestaat een neiging tot een vaste structuur. De pesters zijn meestal dezelfde, net zoals de slachtoffers (mogelijk wisselend door omstandigheden).
- Slachtoffer zit vaak in neerwaartse spiraal, waardoor pesters zich op hem richten.

GEVOLGEN

- Indien niet tijdig wordt ingegrepen, kunnen de gevolgen (zowel lichamelijk als psychisch) pijnlijk en ingewikkeld zijn en ook lang naslepen.
- Het is niet gemakkelijk om tot betere relaties te komen. Het herstel verloopt moeizaam.
- Isolement en eenzaamheid bij het gekwetste kind. Aan de basisbehoefte om 'bij de groep te horen' wordt niet voldaan.
- De groep lijdt onder een dreigend en onveilig klimaat. Angst en wantrouwen spelen een rol. Er is daardoor weinig openheid, spontaniteit en contact met elkaar. Er zijn weinig of geen echte vrienden binnen de groep.

Kenmerken van de pester

Alhoewel wij niet zomaar iemand een etiket van 'pester' kunnen opplakken op basis van een of meer van de volgende kenmerken en kinderen natuurlijk onderling verschillen, is toch in de praktijksituatie gebleken, dat bij kinderen die pesten, vaak een of meer van de volgende kenmerken opvallen:

- Staat vrij positief tegenover geweld, agressie, en het gebruik van stoere taal.
- Imiteert graag agressief gedrag.
- Is sneller agressief, gebruikt meer geweld.
- Lijkt assertief: zegt spontaan wat hij denkt of voelt. Komt uit voor zijn mening.
- Is vrij impulsief.
- Heeft de neiging anderen te domineren om controle te houden, maar is misschien minder zeker dan het lijkt.
- Wil het middelpunt zijn en is vlug jaloers.
- Is meestal fysiek sterker of omringd door sterke vrienden die zijn gezag respecteren.
- Heeft moeite met regels, grenzen, en eigen of door anderen opgelegde regels, met andere woorden: vertoont grensverleggend gedrag.
- Schat situaties verkeerd in.
- Schat de gevolgen van zijn gedrag verkeerd in.
- Heeft het moeilijk met stress of spanning, die van buitenaf wordt opgelegd (proefwerken, agressie van ouders, etc.).
- Er is vaak sprake van negatieve faalangst.
- Hoe onveiliger hij zich voelt, hoe groter de behoefte aan een zondebok.
- Is niet noodzakelijk intelligenter of minder intelligent dan de rest.
- Geniet respect uit angst en niet uit waardering, m.a.w. kinderen volgen hem meer uit angst zelf het slachtoffer te worden dan uit vriendschap.
- Heeft een zwak inlevingsvermogen, is vooral met zichzelf bezig en houdt geen rekening met anderen.
- Weinig empathie

Kenmerken van de gepeste

Alhoewel wij niet zomaar iemand een etiket van 'gepeste' kunnen opplakken op basis van een of meer van de volgende kenmerken, en kinderen natuurlijk onderling verschillen, is toch in de praktijksituatie gebleken, dat bij kinderen die gepest worden, vaak een of meer van de volgende kenmerken opvallen:

- Houdt niet van geweld en agressief of onbeschoft taalgebruik.
- Weet niet hoe hij met agressie van anderen om moet gaan.
- Is meestal fysiek zwakker.
- Is eerder in zichzelf gekeerd.
- Is geneigd zich onderdanig of gediensig te gedragen.
- Is onzeker in zijn sociale contacten.
- Durft niet op te komen voor zichzelf.
- Heeft vaak een lage dunk van zichzelf en gelooft uiteindelijk, dat hij het verdient om gepest te worden.
- Voelt zich vaker eenzaam.
- Voelt niet goed aan, welke regels of normen er binnen de groep gelden.
- Reageert afwijkend op "druk" : Begint te huilen, of gedraagt zich slaafs, gaat klikken of vleien, probeert zich vrij te kopen met snoep of geld, probeert de pesters na te bootsen, maar faalt daarin.

Signalen, die wijzen op pestgedrag

Vaak kunnen door middel van een goede observatie al bepaalde signalen van pestgedrag worden opgevangen. Door het goed observeren van kinderen in de verschillende onderwijsleersituaties en spelsituaties kunnen peestsituaties al in een vroeg stadium worden gesignaleerd en kan op gepaste wijze worden ingegrepen. Dergelijke signalen kunnen ook voor ouders een indicatie zijn.

Signalen bij de gepeste:

- Het kind heeft blauwe plekken, of schrammen, gescheurde kleren, beschadigde boeken, en 'verliest' sportkleren en eigendommen. Let zeker op, als het kind normaliter niet slordig is. Ook als het niet weet hoe de signalen er gekomen zijn, of excuses zoekt, is er vaak meer aan de hand.
- Het kind maakt zich het liefst onzichtbaar. Zelfs zonder zichtbare aanleiding gedraagt het zich als een geslagen hondje. Het is vaak verdrietig of neerslachtig, of heeft onverwachte stemmingswisselingen met driftbuien.
- In sommige gevallen is het onhandelbaar, agressief en overspannen.
- Het kind staat dikwijls alleen op de speelplaats, of speelt met jongere leerlingen; er komen geen vriendjes thuis om te spelen en het wordt ook niet uitgenodigd om te komen spelen, of te komen op feestjes en logeerpartijen.
- Het kind zoekt het veilige gezelschap van de leerkracht.
- Als er groepjes worden gekozen, wordt het kind als laatste gekozen of het blijft over.
- De schoolresultaten worden opeens veel slechter.
- Het kind is vaak afwezig, letterlijk of figuurlijk. Het vlucht weg in de fantasie en zorgt ervoor dat het zo nipt mogelijk op tijd op school komt en is meteen na de bel weer weg.
- Op zondagavond of voor het kind naar een club moet, is het bijzonder gestresst en zoekt redenen om niet naar school of naar de club te moeten.

Signalen bij de pester:

- Zijn/haar vriendjes zijn volgzame meelopers, die wachten op instructies van de pester.
- Het kind vindt het moeilijk om samen te spelen of samen te werken, omdat het altijd de baas wil zijn.
- Het kind verdraagt geen kritiek en wordt boos als zijn/haar positieve beeld van zichzelf ter discussie wordt gesteld, al is het ook maar door een grapje.
- Zijn /haar vriendjes zijn gelijkgezinden. Ze spreken vaak negatief of kleinerend over bepaalde kinderen. Wie niet bij de groep hoort, is een zwakkeling of zelfs een vijand. Ze kiezen agressieve idolen uit sport, muziek of film.
- De pester is regelmatig brutaal.
- De pester kan zich moeilijk inleven in de gevoelens van anderen en heeft weinig of geen schuldgevoelens.
- Het kind kan moeilijk grenzen aanvaarden die door anderen worden opgelegd en verdraagt geen kritiek.
- Je krijgt de indruk, dat het kind een dubbelleven leidt: thuis of tegenover de leraar is het volgzzaam en braaf, maar je hoort klachten over het kind in onbewaakte momenten.

Activiteiten bij de vijf Partijen

Zoals gezegd zijn bij pesten vijf partijen te onderscheiden, waarbij je alle partijen aanpakt en actie op onderneemt. De aanpak bestaat uit de volgende activiteiten in willekeurige volgorde afhankelijk van de acties die reeds spelen. Zo ben je gedurende het gehele schooljaar actief bezig met de sfeer in de klas en daarmee het mobiliseren van de zwijgende middengroep:

1. mobiliseren van de zwijgende middengroep,
2. hulp aan de pester,
3. professionalisering van leerkrachten,
4. professionalisering van ouders, en
5. hulp aan het gepeste kind.

Stap 1. Het voorkomen van pestgedrag via de zwijgende middengroep.

Ter voorkoming van pestgedrag hanteren wij in onze school de volgende maatregelen / werkwijze:

- In alle groepen worden duidelijke groepsregels opgesteld en gehanteerd. Deze regels hangen in elke klas op een zichtbare plaats. De leerlingen conformeren zich aan deze regels door er een handtekening onder te plaatsen.
- Regelmatig wordt in gesprekken met de groep aandacht besteed aan deze regels.
- In de maand september wordt er aandacht besteed aan de week tegen pesten.
- Positief gedrag van leerlingen wordt gecomplimenteerd.
- Voor school en tijdens de pauzes surveilleren leerkrachten op de speelplaats. Zij zien er op toe dat kinderen tijdens hun spel de gedragsregels en afspraken naleven. In situaties waarin dit niet gebeurt, worden kinderen aangesproken op hun gedrag en kan dit consequenties hebben.
- Er kan gebruik gemaakt worden van materialen omtrent executieve vaardigheden en werkboeken van Leefstijl.

Deze werkwijze is vooral effectief bij **stap 1**; het mobiliseren van de zwijgende middengroep. Door regelmatig de regels in de klas te herhalen en er aandacht aan te besteden door spelenderwijs groepsactiviteiten aan te bieden. Deze activiteiten kunnen ook leiden tot minder pestgedrag in de toekomst.

Stap 2. Hulp aan de pester

De hulp aan de pester kan in eerste instantie geboden worden door de leerkracht zelf (zie een handreiking voor de gesprekken in de bijlage) Indien de leerkracht dit niet kan of moeilijk vindt, kan dit gedaan worden door iemand uit het zorgteam. Tevens is er een vertrouwenspersoon voor ouders en kinderen waar men bij terecht kan. Wanneer dit niet het gewenste effect oplevert kan er een verwijzing plaatsvinden naar bijvoorbeeld een kindercoach of een psycholoog. Het kan namelijk zo zijn dat de pesters over een aantal kenmerken beschikken die het noodzakelijk maken volgens de school om door te verwijzen naar professionele hulp. Hoewel dit een goede reden is om hen serieus te nemen, krijgen deze leerlingen tot nu toe weinig tot geen hulp en is de hulpverlening vooral gericht op de gepeste. Door ook de hulp aan de pester een vaste plek te bieden willen we voorkomen dat de pester niet de hulp krijgt die hij nodig heeft.

Stap 3. Professionaliseren van leerkrachten

Dit houdt in dat in het personeelsbeleidsplan van de school wordt aangegeven op welke wijze de leerkrachten zich de nodige kennis over het onderwerp eigen zullen maken en op welke manieren hun empathische vermogen wordt vergroot. Dit kan door middel van thema's bij studiedagen, maar ook door studiemateriaal te bestuderen. De expertise van het zorgteam speelt hierbij een grote rol. Ook de expertise van andere leerkrachten kan worden ingezet.

Stap 4. Professionaliseren van ouders

Ouders kunnen voorlichting krijgen op school, (schoolgids en info-avond) maar inmiddels is er op het internet en via school en veiligheid veel informatie voorhanden. Ook is er een gratis app verkrijgbaar met als titel 'Adviezen voor ouders van gepeste kinderen, ouders van pesters en de ouders van de rest van de klas'. Daarnaast kunnen kindercoaches en psychologen ook ouders bijstaan en voorlichten.

Stap 5. Hulp aan het gepeste kind

De hulp aan het gepeste kind tot slot is een punt van grote zorg. De leerkracht en het zorgteam kunnen ondersteuning bieden in een bepaalde mate maar zijn niet de expert die een gepest kind volledig kunnen begeleiden afhankelijk van de ernst van de situatie. Het kan zijn, naast de stappen op school, professionele hulp noodzakelijk. Hiervoor kan het zorgteam doorverwijzen naar een kindercoach, sovatrainingen of een psycholoog, afhankelijk van de ernst. Het zorgteam zal alles in werking stellen om op school de begeleiding te bieden die een leerling nodig heeft. Hierbij kan er gedacht worden aan ondersteuning van de gedragsspecialist, werkzaam binnen het zorgteam, in het verkrijgen van bijvoorbeeld een beter zelfbeeld, maar ook faalangsttraining of omgaan met emoties kunnen thema's zijn die aangeboden kunnen worden aan de leerlingen.

Slotwoord

Goede communicatie met betrekking tot pesten en het voorkomen daarvan naar de omgeving van de leerling is essentieel. Ouders spelen daarbij een belangrijke rol om de relatie met de thuisomgeving te kunnen leggen. De school dient aan te kunnen geven dat zij hier op een structurele manier aandacht voor hebben. In samenwerking met de ouders, de leerlingen, de leerkrachten en alle andere betrokkenen tracht de school om een veilig klimaat voor kinderen te creëren waarin zij zich kunnen ontwikkelen tot unieke individuen die zichzelf mogen zijn. Dit anti-pestprotocol draagt daartoe bij en nemen aan dat deze door alle partijen wordt uitgedragen. Een handreiking voor de leerkrachten met betrekking tot het voeren van gesprekken is beschikbaar en wordt intern gebruikt.

links met websites voor ouders invoegen.

- <https://www.stoppestenu.nl/pesten>
- <http://www.cyberpestendebaas.nl/>
- <https://www.pestweb.nl/>
- <http://www.pestenslaf.nl/tips/>
- <http://kinderen.moed.nl/pesten/de-10-tips-tegen-pesten/>

Bijlage 1: Mogelijke aanpak van de ruzies en pestgedrag in 4 stappen

Als leerlingen ruzie hebben en / of elkaar pesten gaan we als volgt te werk:

Stap 1:

Laat de leerling eerst zelf (en samen) tot een oplossing komen.

Stap 2:

Op het moment dat een van de leerlingen er niet uitkomt (in feite het onderspit delft en verliezer of zondebok wordt) heeft deze het recht en de plicht het probleem aan de meester of juf voor te leggen.

Stap 3:

De leerkracht brengt de partijen bij elkaar voor een verhelderend gesprek en probeert samen met hen de ruzie of pesterijen op te lossen en (nieuwe) afspraken te maken. Het probleem wordt besproken in de groep om de zwijgende meerderheid in te schakelen. Het is hierbij van groot belang om na te gaan of het noodzakelijk is of de gepeste en pester bij naam genoemd worden. Voor beide partijen kan dit ook negatief uitpakken. De kinderen kunnen stelling nemen tegen de pester en de gepeste ondersteunen. Bij herhaling van pesterijen / ruzies tussen leerlingen volgen sancties afhankelijk van de zwaarte van het incident en worden ouders hiervan op de hoogte gebracht door de groepsleerkracht en wordt er een notitie gemaakt in het leerlingvolgsysteem. De volgende sancties zouden kunnen worden opgelegd in verschillende fases:

Fase 1: - Eén of meerdere pauzes binnen blijven. - Nablijven tot alle kinderen naar huis vertrokken zijn. - Een schriftelijke opdracht zoals een stelopdracht over de toedracht en zijn of haar rol in het pestprobleem. - Door gesprek: bewustwording voor wat hij met het gepeste kind uithaalt. - Afspraken maken met de pester over gedragsveranderingen. De naleving van deze afspraken komen aan het einde van iedere week (voor een periode) in een kort gesprek aan de orde. Laat de pester excuses maken aan de gepeste, eventueel met de ouders erbij. Let er op of het gemeente excuses zijn. Er zijn ook kinderen die heel "makkelijk" sorry kunnen zeggen.

Fase 2: - een gesprek met de ouders, dit als voorgaande sancties op niets uitlopen. De medewerking van de ouders wordt nadrukkelijk gevraagd om een einde aan het probleem te maken. De school heeft alle activiteiten vastgelegd in het leerlingdossier en de school heeft al het mogelijke gedaan om een einde te maken aan het pestprobleem.

Fase 3: - Bij aanhoudend pestgedrag kan deskundige hulp worden ingeschakeld zoals de schoolbegeleidingsdienst, de schoolarts van de GGD, schoolmaatschappelijk werk of bureau jeugdzorg.

Fase 4: - In extreme gevallen kan een leerling geschorst of verwijderd worden. (zie hoofdstuk aanname en/of verwijdering van leerlingen in de schoolgids)

Stap 4:

Bij het signaleren van pestgedrag neemt de leerkracht duidelijk stelling en houdt een bestraffend gesprek met de leerling die pest. Er volgen gesprekken met de ouders, van beide partijen afzonderlijk, waarin hen nadrukkelijk wordt gevraagd mee te werken aan het oplossen van het

probleem. Een verslag (beschrijving van situatie en gemaakte afspraken) hiervan wordt vastgelegd in Parnassys. De situatie wordt ook besproken binnen het team.

Bij aanhoudend pestgedrag kan externe hulp worden ingeschakeld. In deze situatie vinden ook vervolggesprekken met ouders plaats. Hierdoor kan de verwachting bij ouders ontstaan dat een oplossing mogelijk is voor dit complexe probleem. Naast het bespreken van de te ondernemen interventies met de betrokken ouders is het belangrijk ook afspraken te maken over de beoogde resultaten. Door te monitoren en te evalueren wordt ook helder wanneer de school in handelingsverlegenheid is en er een einde komt aan de reëel te ondernemen interventies. Zorgvuldige en duidelijke communicatie met betrokken partijen en verslaglegging in Parnassys zijn van groot belang.

Algemene spelregels:

- Een belangrijke spelregel is dat het inschakelen van de leerkracht niet wordt opgevat als klikken. Vanaf groep 1 brengen we de kinderen dit al bij: 'Je kijkt eerst naar jezelf en dan naar de ander, dus je klikt niet, maar.....' Als je wordt gepest of als je ruzie hebt met een ander en je komt er zelf niet uit dan mag je hulp aan de leerkracht vragen. Dit wordt niet gezien als klikken. Belangrijk is hierbij ook het bij de kinderen bekende 3-stappen principe:

Als er ruzie is:

1. Probeer je het eerst zelf op te lossen door te praten en niet gelijk te schelden of te slaan.
2. Krijg je het niet opgelost dan vertel je het tegen de meester of juffrouw op de speelplaats.
3. Is het niet opgelost vertel je het aan je eigen meester of juffrouw, die het ook al heeft gehoord van de meester of juffrouw op de speelplaats.

Nadat het uitgepraat is, moet het vergeven en vergeten zijn.

- Een tweede spelregel is dat een medeleerling ook de verantwoordelijkheid heeft om het pestprobleem bij de leerkracht aan te kaarten. Alle leerlingen zijn immers verantwoordelijk voor een goede sfeer in de groep.
- Een derde spelregel is samenwerken zonder bemoeienissen. School en gezin halen voordeel uit een goede samenwerking en communicatie. Dit neemt niet weg dat iedere partij moet waken voor haar eigen grenzen. Het is bijvoorbeeld niet de bedoeling dat ouders naar school komen om eigenhandig een probleem voor hun kind op te lossen. De inbreng van de ouders blijft beperkt tot het aanreiken van informatie, tot het geven van suggesties en tot het ondersteunen van de aanpak van school.

Bijlage 2 - Online pesten

Veel kinderen en jongeren vinden internetten net zo gewoon als televisie kijken. 98% van de kinderen in Nederland is dan ook regelmatig te vinden op het internet. Om iets op te zoeken, om spelletjes te spelen of om met iemand te e-mailen of te chatten. Ze vinden dit meestal heel leuk om te doen. Maar internetten is niet alleen leuk. Het komt regelmatig voor dat kinderen vervelende berichtjes ontvangen of zelfs gepest en bedreigd worden. Eén op de acht kinderen wordt wel eens gepest op het internet.

Het gemak en de anonimiteit van internet veroorzaken onder tieners ongeremder online pestgedrag dan in het werkelijke leven. Online schelden wordt door tieners vaker als een geintje gezien dan schelden in de echte wereld. Bijna een vijfde van de tieners vindt het grappig om online te pesten omdat het anoniem kan. Ook de grenzen van het taalgebruik worden verlegd: tieners durven meer via internet. Bij online pesten wordt tevens minder vaak ingegrepen (door ouders of leraren) dan in het werkelijke leven.

Hoe zorgt men dat kinderen zorgeloos, veilig op internet kunnen vertoeven? **Door betrokken te zijn bij wat ze doen.** Geen enkele ouder stuurt zijn kinderen zomaar de straat op, de grote stad in. Men vertelt ze wat ze daar kunnen verwachten, wat leuk is en wat niet, wat wel mag en wat niet. En in het begin blijft men als ouder er een beetje bij. Hetzelfde zou eigenlijk voor internet moeten gelden. Maar dan moet men natuurlijk wel weten waar het over gaat.

Tips:

Internet hoort bij het dagelijks leven van de kinderen. Verbieden heeft dan ook geen zin. Belangrijk is wel om goede afspraken te maken.

Plaats de computer op een centrale plaats in huis.

Op deze manier kan zicht gehouden worden op de computer en kan er enigszins zicht gehouden worden op de activiteiten waarmee het kind zich bezighoudt op internet. Wanneer men op de hoogte wilt blijven van het surfgedrag van het kind (welke websites het kind bezoekt)" kan de 'geschiedenis' bekeken worden (hiervoor is een aparte knop). Let wel: dit biedt geen garantie, want kinderen kunnen deze geschiedenis wissen.

Houd er rekening mee dat er geen veilige chat-boxen zijn.

Echt goede chatsites, speciaal voor kinderen, zijn er eigenlijk niet. Het is te duur om alle babbels voortdurend in de gaten te houden. Daardoor bestaat de kans op scheldkanonnades en seksueel getinte berichten. Wijs uw kind op de risico's. Ook bij online gamespelletjes kunnen kinderen met elkaar chatten en praten

Wees voorzichtig met het uitbreiden van de contactlijst van Social Media.

Wanneer kinderen onbekenden toevoegen, kunnen ze weer makkelijker vervelende berichten ontvangen. Toch kunnen de personen van wie de berichten afkomstig zijn heel eenvoudig geblokkeerd worden. Bij de uitleg van bijvoorbeeld Facebook of Whatsapp staat hoe dat moet. Facebook heeft officieel een leeftijdsgrens. Deze is echter makkelijk te omzeilen door de geboortedatum te veranderen.

Breng het kind het besef bij dat je op internet nooit weet wie je voor je hebt.

Kleine kinderen chatten het liefst met vriendjes en vriendinnetjes, maar naarmate ze ouder worden gaan ze ook met onbekenden chatten. Voorzichtigheid is dan op zijn plaats, want Jamie van 11 is in werkelijkheid misschien wel Hans van 40. En wie weet of Debbie echt een meisje is?

Internet is een anoniem medium, men kan er zijn wie hij/zij wilt. Zorg dat kinderen dit goed beseffen. Vertel ook dat een kind veilig is zolang het zich aan de afspraken houdt.

Spreek af om nooit persoonlijke informatie te geven.

Als kinderen persoonlijke informatie doorgeven kan dat vervelend of zelfs gevaarlijk zijn. Anderen kunnen dan immers achterhalen wie je bent of waar je woont. Vertel kinderen daarom dat ze nooit persoonlijke informatie geven, ook al lijkt iemand nog zo aardig en betrouwbaar.

Onder persoonlijke gegevens verstaan we:

- @ Je eigen naam
- @ De namen van familieleden, vrienden, etc.
- @ Telefoonnummers
- @ Huisadres
- @ Je e-mailadres
- @ Naam van de school
- @ Creditcard informatie
- @ Foto's
- @ Wachtwoorden

Laat het kind beloven nooit stiekeme afspraken te maken.

Kinderen die elkaar via het chatten hebben leren kennen, krijgen soms de behoefte om elkaar te gaan bellen of te ontmoeten. Vertel dat dat voorstelbaar is, maar vertel er ook bij waarom ze dat niet zomaar kunnen doen zonder medeweten van de ouders/verzorgers of een ander betrokken persoon. Eerst eens telefoneren kan al veel duidelijk maken. Zelf kan er een indruk verkregen worden van het chatvriendje of -vriendinnetje en een ontmoeting kan plaatsvinden onder leiding van de wederzijdse ouders/verzorgers of ander betrokken persoon.

Leer het kind om te gaan met vervelende berichten, hatelijke scheldberichten, discriminerende opmerkingen en seksuele toespelingen komen vaak voor, zeker in openbare chatrooms.

Leer het kinderen de volgende basisregels:

- @ Verlaat de chat als er iets vervelends gebeurt
- @ Vat het niet persoonlijk op
- @ Reageer niet op vervelende berichten
- @ Ga naar je ouders als je je ongemakkelijk of bedreigd voelt
- @ Voel je niet schuldig als iets vervelends gebeurt.

Vaak kan men het adres van een afzender blokkeren. In de handleiding van MSN of het mailprogramma kan men lezen hoe dit werkt. Weet men waar de e-mail vandaan komt, neem dan contact op met de provider. Die kan zo nodig optreden tegen de afzender. Lukt het niet om van iemand af te komen, of is de afzender onbekend, neem dan gewoon een ander e-mail adres.

Zorg dat een kind het e-mail adres beschermt.

Mailen is bij kinderen een van de populairste bezigheden. Mailen is veiliger dan chatten, maar ook hier kleven risico's aan. Als een kwaadwillende het e-mailadres in handen krijgt (via een chatroom, nieuwsgroep of website) kan het kind via de e-mail lastiggevallen worden. Pestmail komt steeds vaker voor. Het belangrijkste advies is dus dat ze hun e-mail adres zo veel mogelijk voor zichzelf houden.

Leer een kind geen onbekende e-mail en bijlagen te openen.

De beste manier om met vreemde mailtjes om te gaan is: negeren. Leer het kind om nooit e-mail van onbekenden te openen. Net zoals je geen snoepjes van vreemden aanneemt, open je ook geen e-mail van vreemden.

Bewaar pestmail.

Wanneer het niet lukt om een einde te maken aan de ongewenste berichten is het goed om deze mails of chats te bewaren, zeker wanneer men de indruk heeft wanneer ze telkens van dezelfde afzender afkomstig zijn. De mail is namelijk bewijsmateriaal en kan een hulpmiddel zijn bij het traceren van de dader.

Praat met het kind over online-contacten.

Blijf geïnteresseerd in het surfgedrag van het kind en wijs het kind regelmatig op de minder leuke kanten, zoals pedofielen in chatboxen, pornosites, scheld e-mails en nog veel meer. Laat het kind weten dat het bij de ouder/verzorger of ander betrokken persoon terecht kan als het vervelende berichtjes ontvangt. Praat met het kind over online vrienden, en leer ze op die manier beter kennen. Net zoals men benieuwd is naar de vriendjes en vriendinnetjes van school of van paardrijden wil men ook graag weten met wie kinderen omgaan als ze online zijn. Praat met het kind ook over de leuke kanten van internet, of ga eens samen surfen op internet.

Neem het kind serieus, maar leer het ook te relativieren.

Een kind denkt al snel dat het zijn eigen schuld is dat hij gepest wordt. Probeer dat schuldgevoel te voorkomen en neem alles waarmee het kind zich tot een volwassene wendt serieus. "Je hebt het dus niet in de hand dat iemand zulke mail naar je stuurt, maar je kunt wel zelf bepalen in hoeverre je jezelf erdoor laat beïnvloeden". Wimpel het probleem niet weg, maar probeer het wel te relativieren.

Leer het kind de gedragsregels op internet.

Online gelden dezelfde omgangsvormen als offline. Leer het kind altijd vriendelijk, eerlijk en beleefd te blijven, en niet (terug) te gaan schelden als iemand vervelend doet. Woorden / zinnen die alleen met hoofdletters geschreven worden, worden bijvoorbeeld vaak als schreeuwen geïnterpreteerd. Maar: wat anderen kunnen, kan het eigen kind meestal ook. Denk niet dat het eigen kind altijd het lieverdje is. Ze kunnen zich anders voordoen dan ze zijn. Zorg dat ze zelf geen vervelende berichtjes posten. Wie zich bij het chatten en mailen aan dit soort fatsoensregels houdt, zal zelf ook minder snel in de problemen komen.

Is er sprake van pesten?

Het is vaak heel moeilijk om te signaleren of een kind gepest wordt. Slecht slapen, geen eetlust, buikpijn, hoofdpijn, niet graag naar school gaan en slechtere cijfers op school kunnen signalen zijn. Voor online pesten gelden grotendeels dezelfde signalen als voor 'gewoon' pesten. Echter, het is vaak nog moeilijker te signaleren, omdat er nu geen vernielde spullen of blauwe plekken zijn die als aanwijzing kunnen dienen. Bovendien is een kind meestal alleen wanneer het op internet actief is en kan men moeilijker merken wanneer een kind zich ongemakkelijk voelt. Bovendien vinden veel kinderen dat ouders niets begrijpen van internet en zullen hen wellicht daarom niet in vertrouwen nemen.

Het is belangrijk om in contact te blijven met een kind en een kind te stimuleren om het aan iemand te vertellen wanneer ze lastig worden gevallen. Wanneer ze er niet met u over willen praten, kunt u kinderen ook adviseren om het tegen vrienden, de leerkracht of familie te zeggen.